

Vietējo ābolu un ogu nepietiek

Lai arī platības pēdējo gadu laikā pieaugušas, joprojām pašpatēriņam vietējo augļu un ogu nepietiek

SANDRA DIEZIŅA

Zemkopības ministrijas (ZM) dati liecina – kopējās augļu un ogu platības kopš 2016. gada pieaugušas par 24%, sasniedzot vairāk nekā 8900 ha 2020. gadā. Galvenokārt pieaugušas upenu platības – par 89%, smiltsērķšķū – par 49% un cidoniju – par 133%, bet krūmmelleņu – par 79%. Arī ābolu raža pieaugusi par 41%, taču kopumā nozarei vēl ir kur augt, jo vietējā tirgū piedāvājums nespēj nodrošināt pieprasījumu. Arī dārzeņu platības palielinājušas par 84%, salīdzinot ar 2015. gadu, un tas ir vērsis ņemams kāpums.

Positīva izrādījies PVN likmes samazināšana augļiem un dārzeņiem, un nodokļu ieņēmumi pārspējuši visas prognozes, pieaudzis arī nozarē nodarbināto skaits, apgrozījums, bet ēnu ekonomika ir samazinājusies, to ikgadējā Dārzkopības konferencē ceturtdien atzina zemkopības ministrs Kaspars Gerhards. Pērn eksportēto svaigo augļu un dārzeņu kopvērtība pieaugusi par 25%, kamēr importa – par 8%.

Nespēj nodrošināt pieprasījumu

Lai arī platības aug, pieprasījums pēc vietējās pro-

dukcijas nebūt nav nodrošināts. To apstiprina pētījums "Vietējo pārtikas ķēžu pārstrukturizēšana un noturības stiprināšana krīzes un pēckrīzes laikā Latvijā", ko veicis Dārzkopības institūts pēc Latvijas Lauksaimniecības universitātes ierosinājuma. Lai noskaidrotu situāciju dārzkopības sektorā, tika aptaujātas 56 dažāda lieluma saimniecības un uzņēmēji, un kooperatīvi, kā arī apkopoti LAD un CSP dati. Apkopotie skaitļi ir daudz tuvāki realitātei, nekā tas redzams statistikas datos, sacīja Dārzkopības vadošā pētniece Edite Kaufmane.

Visu gadu – tikai tomāti, gurķi, kartupeļi

Spriežot pēc pētījuma, visvairāk trūkst vietējo dārza augļu – ābolu, ķiršu, bumbieru, dažādu ogu, dārza ķirbju, cukīni, kabaču un patisonu, sīpolu, šalotes sīpolu un maurloku. Toties esam nodrošināti ar vietējiem burkāniem, galda bietēm un kāpostiem. Spriežot pēc Latvijā audzētu augļu un ogu pieejamības kalendāra, redzams, ka svaiga produkcija visa gada garumā nav pieejama nekāda, kas ir ļoti skumji. Visilgāk pieejami āboli, bet saldētas dzērve-

nes un lauka zemenes dažviet ir pieejamas.

Augļkopjiem ir ļoti daudz darāmā, lai nodrošinātu vietējo tirgu un domātu par eksportu, secina Kaufmane. Labāka situācija ir dārzeņu sektorā, kur visu gadu pieejami siltumnīcās audzēti tomāti, gurķi, arī kartupeļi, bet citu kultūru pieejamība vēl jānodrošina. Secinājums ir viens – vēl ir ļoti daudz darāmā, lai apmierinātu pieprasījumu. Turklāt jāņem vērā, ka mājsaimniecības pārtikas izdevumu struktūrā 27% no ienākumiem cilvēks ir gatavs tērēt augļiem, ogām un dārzeņiem, kas, pēc E. Kaufmanes domām, ir salīdzinoši liels, neskatoties uz to, ka tās nav pirmās nepieciešamības preces.

Iesaka protekcionismu un e-komerciju

Pētījuma autori izstrādājuši ieteikumus un priekšlikumus dažādiem sektoriem, lai risinātu problēmas. Piemēram, nepieciešams lielāks vietējo produktu protekcionisms valsts un pašvaldības iepirkumos, jāstimulē e-tirdzniecība, jāizstrādā vadlīnijas lauksaimniekiem, kā ražot nevis apjomu, bet kvalitatīvu produkciju. Tāpat nepieciešams palieli-

2019. gadā vidēji viens mājsaimniecības loceklis patērēja:

Produktu veids	Kg/gadā
Svaigus vietējos augļus un ogas	25
Augļu un ogu pārstrādes produktus	18
Svaigus dārzeņus	59
Dārzeņu pārstrādes produktus	16

Avots: Dārzkopības institūts pēc CSP

nāt valsts atbalstu dārzeņu, augļu un ogu glabātavu, kā arī novākšanas iekārtu, šķirošanas līniju un pirmapstrādes punktu celtniecībai un modernizācijai. Finansiāli jāatbalsta ilggadīgo stādījumu paplašināšana, kā arī efektīvāk jāizsargā vietējās dārzkopības produkcijas tirgus.

Arī Latvijas Augļkopju asociācijas valdes priekšsēdētāja Māra Rudzāte uzsver, ka "jāpalielina stādījumi, jo vēl neesam sasnieguši 1985. gada līmeni, tāpēc ļoti svarīgs valsts atbalsta jautājums". Viņa aicina palielināt atbalsta intensitāti līdz 80% tiem pro-

TIMURA SUBHANKULOVA FOTO

Kaut arī ābolu raža pieaugusi par 41%, taču vietējā tirgū piedāvājums nespēj nodrošināt pieprasījumu.

jektiem, kas vērsti uz konkurēt ar kaimiņvalstu ražotājiem.

Siltumnīcu sāncensība

Dārzkopju konferencē arī izskanēja bažas par to, ka Lietuva gatavojas būvēt lielas siltumnīcas, kas var pārplūdināt Latvijas tirgu ar kaimiņvalstī ražoto produkciju. Latvijā daļa siltumnīcu jau ir novecojušas, zemās energoefektivitātes dēļ tās var iziet no tirgus, kas var ietekmēt vietējo dārzeņu pieejamību tirgū, tāpēc jārunā par atbalstu nozarei.

Asociācijas "Latvijas Dārznieks" vadītājs Jānis Bērziņš vērsis uzmanību uz to, ka izmaiņas pandēmijas skartajā sabiedrības ēdināšanas sektorā ietekmējušas gan apjomus, gan cenas. Vēl viena problēma – lielajiem mazumtirgotājiem centralizētā uzpirkšana notiek Rīgā, līdz ar to šajā procesā sarežģīti piedalīties reģionālajiem dārzeņu audzētājiem. Tāpat sezonas strādnieku programmā ir vairākas "šaurās vietas", kas nozarei jārisina kopīgi ar atbildīgo ministriju, lai darbā varētu iesaistīt vairāk skolēnu un studentu.

VIEDRĪKI

Telefona saturs – televizorā

Nereti pēc ceļojuma vai kāda atmiņā paliekoša notikuma, kas iemūžināts viedtālrunī, uzņemtas bildes vai video ir vēlme parādīt draugiem un radniekiem. Pierasts, ka šādos gadījumos visi pulcējas ap mazā viedtālruna ekrānu, lai mēģinātu saskatīt iemūžinātās atmiņas. Par laimi, tehnoloģijas jau sen gājušas uz priekšu. Kāpēc gan neizmanto viedtālrunos un t. s. gudrajos TV ("SmartTV") iebūvēto NFC tehnoloģiju?

RAIVIS ŠVEICARS

NFC (saīsinājums no angļu val. "near field communication") ir tehnoloģija, kas ļauj ierīcēm apmainīties ar informāciju tuvs attālumā ar radiosakar-

DIY13/SHUTTERSTOCK FOTO

Viedtālruni skatāmo video itin viegli var pārnest uz televizora ekrānu.

starpniecību. Atšķirībā no "Bluetooth" funkcijas, lai savienotu ierīces, nekas nav manuāli jāapstiprina. Tehnoloģija to izdara automātiski, tiklīdz abas savienojamās ierīces ir noteikto apmēram 10 centimetru rādiusā.

Ar tehnoloģiju iespējams paveikt daudz un dažādu lietu, piemēram, var birojā atvērt durvis ar caurlaidi, savienot divus tālrunus vai to izmantot pirkumiem ar telefonu, par ko rakstīju vienā no iepriekšējiem "Latvijas Avī-

zes" numuriem. Taču šoreiz plašāk par NFC izmantošanu televizorā.

Sākumā jāatceras, ka, lai abas ierīces varētu savienot, tām ir jāatbalsta NFC tehnoloģija. Realitātē – jo lētāka ierīce, jo lielāka iespēja, ka ar NFC funkciju ražotājs būs paskopojies. Šobrīd ir sajūta, ka nu jau gandrīz visos jaunajos tālrunos ražotājs parūpējies par NFC funkcijas iebūvēšanu, taču televizoru tehnoloģija sastopama retāk. Pat jaunos, bet lētākos televizoros to atrast nevar, tāpēc, izvēloties jaunu TV, ieteiktu pievērst uzmanību arī savienojumu iespējām. Vajadzētu izvēlēties TV gan ar NFC, gan "Wi-Fi" un "Bluetooth" funkcijām – lai būtu izvēles iespējas savienojuma nodrošināšanai. At-

šķirībā no ražotāja var būt pieejama arī "Simply Share", "Anyview Cast", "Miracast" u. c. funkcija, kas dara ko līdzīgu NFC.

Ja abas ierīces atbalsta NFC, vispirms viedtālrunī tā ir jāieslēdz. Parasti NFC slēpjas iestatījumos, precīzāk, savienojumu sadaļā vai arī t. s. ātrajā izvēlnē, ko iespējams atvērt, ar pirkstu pavelkot no tālruna augšpusē uz leju. Savukārt savienošana ar televizoru notiek, viedtālruni pietuvinot TV pultij vai televizoram (ražotājiem atšķiras vietas, kur tālrunis jāpietuvina – var būt gan uz televizora, gan jebkurā citā vietā). Ja televizors atbalsta NFC, parasti uz pulsta vai TV būtu jābūt NFC uzrakstam vai logo. Attiecīgi, kad abas ierīces savienojas, TV un viedtāl-

runa ekrānā būtu jāparādās uzrakstam, ka savienošana notikusi veiksmīgi. Tālāk jau viss atkarīgs no jūsu vēlmēm – varat uz lielā ekrāna izrādīt savas bildes un video, strauzmēt mūziku un cita veida saturu.

Tiem, kam nav NFC funkciju, – ir arī citi veidi, kā viedtālruni esošo saturu nogādāt uz lielā ekrāna. Piemēram, par 40 eiro iespējams iegādāties "Google Chromecast" ierīci, kura iespraucama televizora HDMI ieejā. Būtbū ierīce jūsu parasto TV padara par "Smart TV". "Chromecast" jāsavieno ar mājas "Wi-Fi" tīklu un viedtālruni, kas ļauj gan foto, gan video, gan "Go3", "Tet+", "LMT Straume", "Netflix" u. c. platformas strauzmēt televizorā.